

Regeringens proposition 1997/98:57

Ombildning av Handikappinstitutet

Prop.
1997/98:57

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 5 mars 1998

Göran Persson

Margot Wallström
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Handikappinstitutet arbetar med utveckling m.m. av hjälpmedel för funktionshindrade. I propositionen läggs fram förslag om inriktning, form och finansiering för institutets fortsatta verksamhet fr.o.m. den 1 januari 1999, under namnet Hjälpmedelsinstitutet.

Innehållsförteckning

Prop. 1997/98:57

1 Förslag till riksdagsbeslut	3
2 Lagtext	3
2.1 Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening	3
2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	4
3 Ärendet och dess beredning	6
4 Bakgrund.....	6
5 Genomförande av HIFO-utredningens förslag	7
5.1 Utgångspunkter.....	7
5.2 Konsortialavtalet.....	8
5.3 Förslaget till stadgar	8
5.4 Sjukvårdshuvudmännens upphandlingsbolag (SUB)	9
5.5 Medel för Dagmaröverenskommelser	9
6 Regeringens överväganden och förslag	10
6.1 Hjälpmedelsinstitutets roll och verksamhetsinriktning.....	10
6.2 Hjälpmedelsinstitutets verksamhetsform.....	15
6.3 Finansiering av Hjälpmedelsinstitutet	17
6.4 Myndighetsutövning vid Hjälpmedelsinstitutet i visst fall m.m.21	
7 Författningskommentar.....	23
7.1 Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening	23
7.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	23
 Bilaga 1 KONSORTIALAVTAL.....	 25
 Bilaga 2 Stadgar.....	 28
 Bilaga 3 Remissinstanser.....	 35
 Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1998.....	 37
 Rättsdatablad.....	 38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening,
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. godkänner vad regeringen föreslår om ombildning av Handikappinstitutet och om verksamhetens inriktning och form,
4. bemyndigar regeringen att under perioden 1999—2002 lämna bidrag till verksamheten vid Hjälpmedelsinstitutet i enlighet med regeringens förslag.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Regeringen får överlämna till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening, att pröva frågor om fördelning av sådant bidrag och annat stöd som gäller verksamhet med hjälpmedel för personer med funktionshinder, och som skall lämnas till sjukvårdshuvudman, handikapporganisationer eller andra organisationer som företräder brukarnas intressen, företag med verksamhet inom hjälpmedelsområdet eller andra med sådan verksamhet.

2 § För utövande av förvaltningsuppgifter enligt denna lag gäller de föreskrifter som meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Prop. 1997/98:57

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga²

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Högskolan för lärarutbildning och kommunikation i Jönköping aktiebolag	all verksamhet

Föreslagen lydelse

Bilaga

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 1997:958.

Organ

Verksamhet

Prop. 1997/98:57

Handelshögskolan i Stockholm

statligt stöd i form av utbildnings-
bidrag för doktorander (SFS
1976:1046)

Hjälpmedelsinstitutet

all verksamhet (SFS 1998:000)

Högskolan för lärarutbildning och
kommunikation i Jönköping aktie-
bolag

all verksamhet

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Den 14 december 1995 bemyndigade regeringen chefen för Socialdepartementet att tillkalla en särskild utredare för att utreda vissa frågor om Handikappinstitutet. Uppdraget omfattade enligt direktiven (dir. 1995:161) vissa frågor om institutets verksamhet, organisationsform och finansiering.

Utredningen (S 1995:16) har, under benämningen HIFO-utredningen, bedrivit sitt arbete under tiden maj — december 1996. Utredaren lämnade den 17 december 1996 sitt betänkande Handikappinstitutet — för bra hjälpmedel och ökad livskvalitet (SOU 1996:174).

Betänkandet har remissbehandlats. Remissinstanserna har förtecknats i bilaga 2. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i ärendet hos Socialdepartementet (S96/8353/H).

Ärendet innehåller förslag till ändring av sekretesslagen. Lagförslaget är emellertid av enkel beskaffenhet, varför lagrådets hörande saknar betydelse.

4 Bakgrund

Handikappinstitutet (HI) bildades 1968 av staten och Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR). Verksamheten har efter hand utvecklats från medverkan i direkt framtagning av hjälpmedel till långsiktigt forsknings- och utvecklingsarbete, provning av hjälpmedel och andra åtgärder för att främja hjälpmedelsförsörjningen.

I samband med att sjukvårdshuvudmännen år 1976 övertog hela ansvaret för att tillhandahålla hjälpmedel ombildades HI. Staten och Landstingsförbundet blev nu HI:s huvudmän enligt ett avtal av den 24 mars 1977 som alltjämt tillämpas. I detta sammanhang startade Landstingsförbundet AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag (SUB) varigenom den tidigare statliga inköpssamordningen avlöstes.

HI hade fram till år 1991 rätt att "ange hjälpmedelshanteringens inriktning och att därvid utfärda de riktlinjer, tillämpningsföreskrifter m.m. som behövs". Fr.o.m. år 1991 gäller emellertid nya stadgar för Handikappinstitutet, varigenom HI inte längre har uppgifter av normerande karaktär.

HI är inte myndighet men har hittills inte haft någon klart angiven juridisk form.

Tre särskilda frågor utgör den närmare bakgrunden till att HIFO-utredningen tillsattes.

— Genom Ädelreformen övertog kommunerna år 1992 från landstingen hälso- och sjukvårdsansvaret (under läkarnivå) för dem som bor i sådana särskilda boendeformer eller i sådana bostäder med särskild service som avses i Socialtjänstlagen (1980:620), SoL, 20—21 §§, liksom för dem som vistas i dagverksamhet (SoL 10 §). Kommunen får också erbjuda hemsjukvård. År 1994 förtydligades omfattningen av kommunens hälso- och sjukvårdsansvar vad gäller

bl.a. hjälpmedel. Kommunerna är för närvarande inte engagerade i Handikappinstitutet.

- Frågan om annan form för anslagsberoende stiftelser m.fl. organ har utretts och riksdagsbehandlats. Efter förslag i prop. 1995/96:61 beslöt riksdagen (bet. 1995/96:LU7, rskr. 1995/96:79) att aktiebolag eller ideell förening bör väljas för sådan verksamhet om inte myndighetsformen är tillämplig. Frågan om HI:s rättsliga status har aktualiserats som en följd härav.
- Handikappinstitutets verksamhet finansieras för närvarande genom att staten och Landstingsförbundet årligen i de s.k. Dagmar-överläggningarna gemensamt avsätter ett belopp till "Handikappinstitutets fond" som disponeras av HI:s styrelse. Medlen avräknas mot anslaget Sjukvårdsförmåner m.m., anslagsposten Ersättningar till sjukvårdshuvudmännen m.m. Inom ramen för dessa medel (för närvarande 51 miljoner kronor per år) finns enligt överenskommelsen två särskilt angivna poster, nämligen till AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag, SUB, (för närvarande 5,5 miljoner kronor) och till ett särskilt bidrag till företag, s.k. produktionsstöd (för närvarande 4 miljoner kronor jämte viss rätt för HI till garantiåtaganden).

Med hänsyn till dels kommunernas hjälpmedelsansvar, dels formerna för HI:s rättsliga status har även frågan om HI:s finansiering aktualiserats.

Enligt direktiven skall Handikappinstitutets uppgifter även fortsättningsvis vara att främja, samordna och medverka i utvecklings- och forskningsarbete avseende hjälpmedel för människor med handikapp, att prova och egenskapsdeklarera hjälpmedel, arbeta med standardisering samt bedriva informations- och utbildningsverksamhet riktad mot såväl sjukvårdshuvudmännen som brukarna. HIFO-utredningens uppdrag i fråga om institutets verksamhet har därför varit begränsat till att bedöma om förskjutningar i denna verksamhet bör ske med anledning av att också kommunerna fått skyldighet att tillhandahålla hjälpmedel. HIFO-utredningens uppdrag har därutöver bestått i att föreslå juridisk form för verksamheten och att lägga fram förslag till en alternativ finansiering av HI:s verksamhet. Även SUB berörs av utredningsuppdraget, i fråga om dels samarbetet mellan HI och bolaget, dels konsekvenser vad gäller finansieringen.

5 Genomförande av HIFO-utredningens förslag

5.1 Utgångspunkter

HIFO-utredningens förslag i stort om HI:s verksamhetsinriktning, associationsform och finansiering stöds av en majoritet av remissinstanserna. Från bl.a. Svenska Kommunförbundet anfördes emellertid att en djupare analys av kommunernas behov av stöd från HI är nödvändig för att ställning skall kunna tas till ett engagemang i HI från kommunal sida.

Representanter för staten, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet har mot bakgrund av utredningsförslagen och remissyttrandena

fört en fortsatt diskussion om Svenska Kommunförbundets ev. engagemang i HI. De har därvid också låtit företa en kompletterande undersökning av kommunernas behov av stöd från institutet. Mot denna bakgrund har Svenska Kommunförbundet beslutat att på vissa villkor medverka till bildande av den föreslagna föreningen. Därefter har staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet den 4 mars 1998 ingått ett konsortialavtal om bildande m.m. av en allmännyttig ideell förening som skall överta verksamheten vid det nuvarande Handikappinstitutet. Till konsortialavtalet hör också ett stadgeförslag för föreningen.

Avtalet omfattar budgetåren 1999—2002 och vinner inte giltighet förrän det godkänts, för statens del av riksdag och regering och för förbunden av resp. förbundsstyrelse.

5.2 Konsortialavtalet

I konsortialavtalet (bilaga 1) avtalar staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet om bildande av en allmännyttig ideell förening, som under namnet Hjälpmedelsinstitutet den 1 januari 1999 skall överta Handikappinstitutets verksamhet. Avtalsparterna inträder också som medlemmar i föreningen.

Avtalet innebär att det nuvarande Handikappinstitutets verksamhet i sin helhet övergår till den nya föreningen. Föreningen övertar sålunda institutets samtliga ekonomiska tillgångar och skulder per den 31 december 1998, liksom alla rättigheter och förpliktelser som institutet förvärvat eller iklätt sig. Föreningen övertar likaledes institutets personal och arbetsgivaransvaret för dem.

För Hjälpmedelsinstitutet skall fr.o.m. år 1999 avsättas sammanlagt 45,5 miljoner kronor årligen av medel från stadsbudgeten i enlighet med överenskommelse mellan staten och landstingsförbundet om statsbidrag för hälso- och sjukvård.

Den föreslagna nivån på finansieringen år 1999 är nominellt densamma som år 1998. I den finansiella ramen ingår dock inte, som nu är fallet, medel avseende verksamheten vid AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag (SUB), vilken fr.o.m. år 1999 föreslås utgå ur den finansiella ramen för HI.

Det nuvarande institutets huvudmän, staten och Landstingsförbundet, har enats om att upplösa den nuvarande s.k. Handikappinstitutets fond och att fondens behållning per den 31 december 1998 skall överföras till Hjälpmedelsinstitutet som startkapital i verksamheten. (se även avsnitt 6.3).

I konsortialavtalet regleras också parternas gemensamma uppträdande i frågor rörande föreningen.

5.3 Förslaget till stadgar

Handikappinstitutets stadgar har hittills fastställts av institutets ägare, staten och Landstingsförbundet, i enlighet med avtal dem emellan. De stadgar som nu föreslås för den nya ideella föreningen har utarbetats av

de blivande huvudmännen och medlemmarna och utgör en del av konsortialavtalet (bilaga 2).

Stadgarna är, jämfört med de nu gällande, omarbetade dels från föreningsteknisk synpunkt, dels utifrån förslaget från HIFO-utredningen och remissinstansernas synpunkter härpå vad gäller HI:s roll och verksamhetsinriktning. Också resultatet av den kompletterande undersökningen om kommunernas stödbehov har vägts in. Stadgarna fastställs slutligt av föreningsstämman. Ändring av stadgarna förutsätts ske endast om huvudmännen är överens om detta.

Parterna har, i syfte att betona institutets karaktär av i första hand ett organ för hjälpmedelsfrågor, enats om att föreningens namn skall vara Hjälpmedelsinstitutet (se även 6.1).

Den ideella föreningens ändamål är enligt stadgeförslaget att arbeta för förbättrad livskvalitet för människor med funktionshinder genom att medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel och till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Institutet skall genom sitt arbete bidra till ökad tillgänglighet i samhället för funktionshindrade.

I sin verksamhet skall HI främst arbeta med forskning, utveckling, provning och standardisering av hjälpmedel samt med information, utbildning och erfarenhetsutbyte. HI skall också med expertis biträda sjukvårdshuvudmännen, centrala organ, brukarorganisationer samt företag och andra organisationer inom hjälpmedelsområdet. Vidare skall HI, i samverkan med ansvariga myndigheter och andra organ, aktivt verka för god tillgänglighet för funktionshindrade i olika miljöer och verksamheter.

Föreningens medlemmar är staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet.

Föreningens löpande verksamhet och förvaltning leds av styrelsen som enligt stadgeförslaget skall bestå av en ordförande, två vice ordföranden och sex övriga ledamöter.

Formerna för redovisning och revision, uppföljning och utvärdering samt utarbetande av budgetunderlag framgår av stadgarna.

Till styrelsen knyts ett brukarråd med representanter för olika grupper av brukare av institutets produkter och tjänster. I förslaget till stadgar regleras styrelsens samråds- och informationsskyldighet gentemot brukarrådet.

5.4 AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag (SUB)

SUB är ett av Landstingsförbundet helägt aktiebolag. SUB:s verksamhet med samordning för hjälpmedelsinköp har fram till nu finansierats via Dagmaravtalet. Fr.o.m. år 1999 föreslås att Landstingsförbundet övertar finansieringsansvaret för SUB.

5.5 Medel för Dagmaröverenskommelser

Medel motsvarande nuvarande bidrag till verksamheten vid SUB — 5,5 miljoner kronor — förs från anslaget Sjukvårdsförmåner m.m. till

anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård för att användas i de årliga Dagmarförhandlingarna mellan representanter för staten och sjukvårdshuvudmännen om statsbidrag för hälso- och sjukvårdsändamål. Prop. 1997/98:57

6 Regeringens överväganden och förslag

6.1 Hjälpmedelsinstitutets roll och verksamhetsinriktning

Regeringens förslag: Hjälpmedelsinstitutet (HI) skall vara ett för staten, landstingen och kommunerna gemensamt kunskaps- och utvecklingsorgan på central nivå för frågor om hjälpmedel för funktionshindrade.

HI:s ändamål skall vara att arbeta för förbättrad livskvalitet för människor med funktionshinder genom att medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel och till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Institutet skall genom sitt arbete bidra till ökad tillgänglighet i samhället för funktionshindrade.

Institutets huvuduppgift skall vara att arbeta med forskning, utveckling, provning och standardisering av hjälpmedel samt information, utbildning och erfarenhetsutbyte. HI skall också kunna biträda sina intressenter med expertis. Vidare skall institutet aktivt verka för ökad tillgänglighet i samhället för funktionshindrade.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag, som därutöver också baseras på de kompletterande uppgifter om kommunernas behov av stöd från HI som föreningsbildarna inhämtat.

Remissinstanserna: Ett stort antal remissinstanser har berört dessa frågor. I flertalet fall är yttrandena positiva till utredningens förslag.

Flera remissinstanser uttalar sig positivt om HI:s nuvarande verksamhet, i en del fall med tillägget att verksamheten bör bevaras och bilda grund för en fortsatt utveckling. Positiv uppfattning om nuvarande HI framförs av *Statens institut för särskilt utbildningsstöd (SISUS)*, *Närings- och teknikutvecklingsverket (Nutek)*, *Boverket*, flera *landsting och kommuner*, *Svenska Kommunförbundet*, *Pensionärernas riksorganisation (PRO)* och *Riksförbundet pensionärsgemenskap (RPG)* samt *Sjukvårdens leverantörsförening (SLF)*.

Förslagen om HI:s ändamål, precisering av HI:s roll och institutets verksamhetsinriktning i stort tillstyrks av bl.a. *Statskontoret*, *Konkurrensverket (KV)*, *HI*, *Hälso- och sjukvårdens utvecklingsinstitut (Spri)*, *Landstingsförbundet*, ett antal *landsting och kommuner*, *De handikappades riksförbund (DHR)*, *Synskadades riksförbund (SRF)* och *Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)*, *PRO* och *RPG* samt av *SLF*.

Behovet av en central stödresurs och av en samlad kunskap och kompetens inom hjälpmedelsområdet understryks av ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Statskontoret*, *SISUS*, *Spri*, *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)*,

Från kommunalt håll, bl.a. från *Svenska Kommunförbundet*, framförs att kommunernas behov av centralt stöd i hjälpmedelsfrågor bör bli föremål för en djupare analys innan ställning tas till förslagen om juridisk form och finansiering. Några remissinstanser anser att direktiven till utredningen varit alltför begränsade.

Landstinget i Stockholms län och *SLF* betonar att HI:s roll bör knytas till hjälpmedel och inte till allmänna handikappfrågor. Några, bl.a. *Göteborgs kommun*, tar i sammanhanget upp frågan om institutets namn och menar att ett namn som bättre svarar mot inriktningen på hjälpmedel bör övervägas.

Bl.a. *Boverket*, *AMS* och *HI* understryker vikten av HI:s roll vad gäller tillgänglighet i samhället.

Skälen för regeringens förslag: HIFO-utredningen har redovisat en bild av hjälpmedelsverksamheten och av utvecklingstendenser i denna. Mot den bakgrunden har utredningen tecknat ett behov av centralt stöd för verksamheten och lämnat förslag om HI:s roll och verksamhetsinriktning. Förslagen härom har vunnit stark ankläng i remissbehandlingen.

Denna grundsyn på HI:s roll rubbas inte heller av den kompletterande undersökning som avtalsparterna låtit företa om kommunernas behov av stöd i hjälpmedelsfrågor. Emellertid visar undersökningsresultatet att de kommunala behoven bör beaktas i högre utsträckning. Det gäller bl.a. en ökad anpassning till Ädelreformen, en regionalisering av institutets utbud samt åtgärder för att möta en ökad efterfrågevolym. Regeringen anser att ett väsentlig moment i ombildningen av nuvarande HI är att öka förutsättningarna för kommunernas utnyttjande av institutets tjänster. Som ovan nämnts behövs vissa åtgärder i detta syfte. Parterna avser att ge den nya föreningens styrelse i uppdrag att vidta dessa åtgärder. Regeringen understödjer denna ambition. Uppdraget bör behandlas av styrelsen i den nya föreningen så snart som det är praktiskt möjligt efter ombildningen av HI.

Regeringen instämmer i allt väsentligt i HIFO-utredningens och avtalsparternas bedömningar. Sammanfattningsvis vill regeringen understryka följande.

Att få tillgång till bra och säkra hjälpmedel är en viktig förutsättning för att människor med funktionshinder skall kunna leva ett självständigt och aktivt liv och nå en bra livskvalitet. Efterfrågan på hjälpmedel ökar starkt, bl.a. genom ökat antal äldre, ökning av vård i hemmet samt genom utvecklingen av ny teknik.

Att tillgodose hjälpmedelsbehoven är ett viktigt inslag i handikappolitiken. Samhällets finansiella och organisatoriska engagemang i hjälpmedelsfrågorna är därför stort.

Genom Ädel-reformen har också kommunerna fått en betydande del av det ansvar inom området som tidigare ankommit på landstingen. Det beräknas att kommunerna i ekonomiska termer nu svarar för mer än hälften av hjälpmedelsverksamheten.

Hjälpmiddelsverksamheten är starkt decentraliserad. Att det finns ett väl utvecklat centralt stöd till verksamheten måste vara ett gemensamt

intresse såväl för staten och sjukvårdshuvudmännen som för dem som behöver hjälpmedlen.

Tillgång till central kompetens och centralt stöd är viktigt också för företag och andra som sysslar med utveckling, produktion av hjälpmedel eller av tjänster inom området.

Det är också viktigt att det finns ett gemensamt svenskt kunskapsorgan som kan medverka i internationellt samarbete.

Det är viktigt att HI:s roll och uppgifter är tydligt preciserade, inte minst för omvärlden med hänsyn till att institutet så sent som fram till och med år 1990 hade normerande uppgifter av myndighetsliknande slag. HI idag liksom i framtiden har inte myndighetsställning, utövar ingen normerande verksamhet och har ingen tillsynsfunktion. Dess verksamhet uttrycker ett gemensamt intresse för huvudmän och intressenter. Vad gäller tillsyn inom hjälpmedelsområdet vill regeringen i likhet med utredningen peka på att detta är en uppgift för Socialstyrelsen. HI kan emellertid i enstaka fall, och då med stöd av särskild lag, komma att åläggas viss uppgift som innebär myndighetsutövning. Ett exempel är det nu slutförda uppdraget att fördela stimulansbidrag. För verksamhet av denna karaktär bör särskilda bestämmelser gälla. Frågan om myndighetsutövning behandlas vidare i avsnitt 6.4.

Vidare är det viktigt att, som HIFO-utredningen också gjort, betona att HI:s roll och verksamhet gäller hjälpmedelsfrågorna, inte handikappfrågor i allmänhet. Som utredningen samtidigt framhåller får en sådan avgränsning inte bli alltför snäv. Behov och användning av hjälpmedel är ofta nyckelfrågor i bredare handikappsammanhang. I samband härmed diskuterar utredningen, liksom senare några av remissinstanserna, frågan om institutets namn. Utredningen finner för sin del att namnet Handikappinstitutet bör behållas. De blivande föreningsbildarna har emellertid ansett att verksamhetens inriktning mot hjälpmedel bör markeras tydligare i föreningens namn. Svenska kommunförbundet har för sin del anfört att ett namnbyte i denna riktning är en nödvändig förutsättning för kommunernas medverkan i den nya föreningen. Parterna har därför, som tidigare nämnts, enats om namnet Hjälpmedelsinstitutet.

Handikappinstitutet är idag känt i en stor del av världen som The Swedish Handicap Institute. Parterna bedömer att detta namn även fortsättningsvis kan användas i internationella sammanhang som benämning för HI:s verksamhet.

Regeringen instämmer i parternas bedömning i namnfrågan. HI skall medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel samt till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Namnet Hjälpmedelsinstitutet speglar detta ändamål väl. Namnbytet i sig innebär ingen förändring av den nuvarande verksamhetens inriktning eller innehåll. Det innebär heller inte att brukarnas intressen i institutets verksamhet på något sätt åsidosätts, men det är en markering att frågor av mer allmän handikappolitisk karaktär inte skall hanteras inom HI. I detta sammanhang bör nämnas att regeringen har beslutat att för frågor med allmänt handikappolitiskt innehåll bemanna ett sekretariat till statssekreterargruppen för handikappfrågor. Organisatoriskt kommer sekretariatet att knytas till Socialdepartementet. Regeringen har även beslutat inrätta en handikappdelegation bestående av företrädare för handikapprörelsen. Syftet med dessa åtgärder är bl.a.

att förbättra samordningen av handikappolitiken inom regeringskansliet samt ge ökat utrymme för dialog med företrädare för olika handikapporganisationer. Även inom Arbetsmarknadsdepartementet har en förstärkning nyligen genomförts av personalresurserna för handikappfrågor.

Regeringen anser att brukarnas delaktighet i HI:s verksamhet bör utvecklas och breddas. I det följande redovisas förslag med denna inriktning.

Regeringen ansluter sig till HIFO-utredningens beskrivning av HI:s roll och verksamhetsinriktning, som innehåller tre typer av uppgifter för institutet. Det är inte frågan om nya uppgifter för HI utan snarare om en strukturering i förtydligande syfte. Följande bör särskilt beaktas.

HI skall vara ett nationellt organ vars uppgifter syftar till att göra hjälpmedlen och hjälpmedelsverksamheten till kraftfulla inslag i samhällets gemensamma handikappolitik, utan att för den skull innefatta normerande uppgifter. Huvuduppgiften skall därför vara att arbeta med forskning, utveckling, provning och standardisering av hjälpmedel samt med information, utbildning och annat erfarenhetsutbyte inom området. Härigenom får HI också kompetensunderlag för sitt övriga arbete.

Den andra av HI:s typuppgifter skall vara att med expertis biträda sina intressenter inom hjälpmedelsområdet. Uppgiften är således efterfrågestyrd. En del av HI:s arbete här kan bestå av att lämna upplysningar och råd eller andra smärre insatser av icke normerande karaktär. HI bör också, på begäran av t.ex. en sjukvårdshuvudman, kunna medverka som konsult på det lokala planet i frågor för vilka uppdragsgivaren ansvarar. Mer omfattande insatser bör därvid kunna avgiftsbeläggas. Nämnden för offentlig upphandling (NOU) har i sitt remissvar påpekat att offentliga uppdragsgivare som avser att utnyttja HI:s tjänster mot ersättning är skyldiga att tillämpa upphandlingsförfarande enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

HI:s tredje uppgiftsområde är att aktivt verka för god tillgänglighet för funktionshindrade i olika miljöer och verksamheter. Detta skall ske i samverkan med de myndigheter och andra organ som har ansvaret för att deras miljöer utformas med hänsyn till funktionshindrades behov. Det gäller både den fysiska miljön och IT-miljön. På det senare området är internationell samverkan av stor vikt. HI har på båda dessa områden en hög kompetens som bör utnyttjas i högre grad än idag. HI:s roll har här kunskapsöverförande karaktär men förutsätter ändå initiativ från institutets sida gentemot de ansvariga.

HIFO-utredningen anger också ett par genomgående inslag i HI:s arbete. Den ena är inriktningen på ny teknik. Den andra är medverkan i nationellt och internationellt samarbete kring hjälpmedelsfrågor. Regeringen delar denna uppfattning och vill peka på att redan det nuvarande institutet har fått viktiga uppgifter i dessa avseenden.

Hjälpmiddel efterfrågas inom många områden av samhällslivet oavsett på vilken grund de tillhandahålls eller bekostas. Ett och samma hjälpmedel kan ha användning inom flera områden. Utveckling inom ett behovsområde kan behöva föras vidare till ett annat, osv. HI bör därför efter behov kunna medverka inom alla användningsområden av teknik för funktionshindrade. Grunden för HI:s verksamhet skall dock vara sådana

hjälpmedel som skall tillhandahållas av sjukvårdshuvudmännen enligt hälso- och sjukvårdslagen. I anslutning härtill bör det framhållas att någon ändring av HI:s uppgiftsställning inte behövs för att i förekommande fall möjliggöra medverkan från institutets sida inom området arbets-hjälpmedel för vilket Arbetsmarknadsverket (AMV) och Riksförsäkringsverket (RFV) har ett särskilt ansvar.

Att utveckla och prova hjälpmedel är en viktig länk i hjälpmedelsförsörjningen. En annan är en väl fungerande inköpssamordning. Sammantaget är dessa båda verksamheter en grundförutsättning för att bra, säkra och prisbilliga hjälpmedel skall kunna tillhandahållas av sjukvårdshuvudmännen. Utredningen har inte haft till uppgift att utreda inköpssamordningen som sådan, men däremot att beröra samarbetet mellan HI och SUB. Vidare skulle utredningen lämna ett förslag om alternativ till nuvarande finansiering (se härom i avsnitt 6.3). I betänkandet lämnas emellertid en beskrivning av det nuvarande systemet för inköpssamordning, där SUB tecknar ramavtal med leverantörerna. Med hänsyn till EU:s regler, och efter NOU:s godkännande, sker detta tecknande numera på särskilt uppdrag från resp. sjukvårdshuvudman. HIFO-utredningen understryker vikten av fortsatt och utvecklat samarbete mellan HI och SUB. Utredningen framhåller emellertid samtidigt att de båda organens roller tydligt måste särskiljas.

Regeringen ansluter sig till utredningens bedömningar i dessa frågor. Den inköpssamordning som har bedrivits av SUB har genom åren fungerat väl. Samtidigt vill regeringen framhålla att SUB är ett aktiebolag ägt av Landstingsförbundet vilket erbjuder sina tjänster på en öppen marknad. SUB:s ställning på denna marknad är idag unik, men i en framtid kan inte uteslutas att också andra aktörer vill konkurrera om uppdrag inom området hjälpmedelssamordning. Mot denna bakgrund anser regeringen att den nuvarande ordningen där finansieringen av inköpssamordningen via SUB ses som ett gemensamt ansvar för staten och sjukvårdshuvudmännen bör överges. Istället bör en ordning införas där ägarna av SUB, dvs. Landstingsförbundet, ikläder sig ansvaret för verksamheten och dess finansiering. Regeringen vill dock understryka att detta inte betyder att dagens system med samordnad upphandling via SUB kopplad till provningsverksamheten vid HI skall upphöra. (se även avsnitt 6.3).

Regeringens förslag: En allmännyttig ideell förening, Hjälpmedelsinstitutet, bildas och övertar den 1 januari 1999 verksamheten vid det nuvarande Handikappinstitutet. Föreningsbildare är staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Föreningens medlemmar utgörs av föreningsbildarna.

Regeringen föreslår att all verksamhet vid HI skall omfattas av offentlighetsreglerna.

Utredningens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att föreningen skall vara öppen också för andra medlemmar än de tre föreningsbildarna och att kriterierna för medlemskap bör anges i stadgarna.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna instämmer i förslaget om en ideell förening eller lämnar det utan erinran. Två remissinstanser förordar dock aktiebolagsformen. *RFV* anser att aktiebolag är att föredra med hänsyn till det fasta regelsystem som finns för denna associationsform. *Riksskatteverket (RSV)* föredrar aktiebolagsformen av samma skäl. *RSV*, liksom *Länsrätten i Uppsala län*, tar också upp de skatterättsliga frågor som aktualiseras av utredningens förslag till associationsform för verksamheten.

I fråga om huvudmannaskap för den nya föreningen stöder många remissinstanser utredningens förslag om tre föreningsbildare, dvs. staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Flera av dem pekar också uttryckligen på vikten av att Svenska Kommunförbundet ingår i HI:s huvudmannakrets. Emellertid finns det också andra meningar vad gäller ett kommunalt engagemang i HI. Svenska Kommunförbundet finner sitt tidigare refererade krav på analys av HI:s nuvarande verksamhet och organisation som en nödvändig förutsättning för att kunna ta ställning till ett framtida engagemang i institutet. Denna uppfattning stöds av bl.a. ett antal kommuner.

Konkurrensverket förordar en lösning med endast en huvudman, staten, varvid HI organiseras som myndighet med en del av verksamheten i uppdragsform.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens beslut i fråga om former för verksamhet som är beroende av statligt stöd (prop. 1995/96:61, bet. 1995/96:LU7, rskr. 1996/96:79) framgår att valet av juridisk form för HI:s verksamhet står mellan aktiebolag och ideell förening eftersom myndighetsformen enligt utredningsdirektiven inte är tillämplig. HIFO-utredningen har i sitt betänkande dels redovisat bakgrunden till det nämnda riksdagsbeslutet, dels för egen del gjort en jämförelse mellan de båda associationsformerna. Utredaren konstaterar att skillnaderna mellan ett aktiebolag utan vinstsyfte och en ideell förening i praktiken inte torde vara särskilt stora. Den egentliga skillnaden är den lagreglering som finns för aktiebolag men som inte har någon motsvarighet beträffande ideell förening. Utredaren finner att formen ideell förening är att föredra för den typ av verksamhet som HI bedriver. Den fasthet och tydlighet som

aktiebolagsformen skulle ge bör enligt utredaren kunna tillgodoses i föreningsformen genom tydliga stadgar.

Regeringen ansluter sig till förslaget om ideell förening som form för HI:s fortsatta verksamhet. HI:s verksamhet är ett uttryck för ett gemensamt samhällsintresse att på nationell nivå hålla en sådan utvecklingsstandard och kunskapsnivå i fråga om hjälpmedel att de övergripande handikappolitiska målen kan upprätthållas. Detta är i grunden ett odelbart intresse, vars tillgodoseende inte ankommer på någon enskild aktör. Institutet övertar inte uppgifter som statlig myndighet eller någon sjukvårdshuvudman har eget operativt ansvar för. HI:s verksamhet grundas således inte på medlemmarnas ekonomiska motiv. Formen ideell förening är därför den som bäst svarar mot verksamhetens syfte.

Benämningen ideell förening torde också ge en tydligare framtoning av institutets roll, något som är viktigt både nationellt och internationellt. Aktiebolagsformen bör komma i fråga främst för sådana statliga verksamheter som drivs i en marknadssituation eller eljest av ekonomiska motiv. Det bör i detta sammanhang erinras om att Spri (Hälso- och sjukvårdens utvecklingsinstitut) nyligen ombildats till ideell förening, vilket anses ha slagit väl ut. Däremot har formen aktiebolag tämligen naturligt av sin ägare valts för SUB, vars uppgift är att genom centrala ramavtal göra sjukvårdshuvudmännens inköp av hjälpmedel så förmånliga som möjligt.

Föreningen får staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet som sina medlemmar. Regeringen bedömer att det breddade ägarskap som Svenska Kommunförbundets inträde i föreningen innebär ger goda förutsättningar för en kontinuitet i verksamheten på sikt.

Föreningens styrelse föreslås få nio ledamöter och nio personliga suppleanter vilka utses av föreningsstämman för en period om fyra år. Staten utser styrelsens ordförande inledningsvis. Några formella krav på styrelseledamöternas kompetens, yrkesmässig bakgrund och hemvist, intresseinriktning etc. har inte uppställts i förslaget till stadgar för verksamheten. Det förutsätts dock att var och en av de personer som avses komma ifråga för styrelseuppdrag dels besitter en personlig kompetens och ett kunnande som gynnar ändamålet med verksamheten, dels uppvisar ett intresse för hjälpmedelsfrågor i allmänhet. Det är således de personliga egenskaperna som skall ställas i förgrunden vid bedömningen av olika personers lämplighet. Regeringen har för avsikt att behålla nuvarande ordning vad avser statens representation i HI:s styrelse.

Brukarna av HI:s produkter och tjänster har idag en god förankring i HI:s verksamhet. Parterna är angelägna om att HI även fortsättningsvis skall vara öppen för synpunkter och förslag från olika grupper av brukare. I detta syfte har till styrelsen knutits ett brukarråd. Rådet föreslås bestå av högst sju ledamöter vilka utses av styrelsen efter förslag från riksorganisationer för funktionshindrade och andra som företräder brukarnas intressen. För att säkerställa att de kunskaper som rådet besitter inom hjälpmedelsområdet kommer verksamheten tillgodo åläggs styrelsen en stadgefäst samråds- och informationskyldighet med brukarrådet.

HIFO-utredningen har ansett att den nya föreningen, trots att den är ett privaträttsligt organ, ändå bör verka med all den öppenhet som är möjlig, även om de tvingande offentlighetsreglerna i HI:s fall endast gäller vid

ärenden som innebär myndighetsutövning (se avsnitt 6.4). Parterna har emellertid ansett att all verksamhet vid HI bör omfattas av offentlighetsreglerna. Verksamheten är finansierad med offentliga medel. Många av HI:s kontakter gäller landsting och kommuner som i sin verksamhetsutövning har att tillämpa offentlighetsreglerna. Regeringen instämmer i parternas bedömning och föreslår därför att HI förs in i den förteckning av organ i bilagan till sekretesslagen (1980:100) som utan att vara myndigheter ändå skall omfattas av offentlighetsprincipen.

6.3 Finansiering av Hjälpmedelsinstitutet

Regeringens förslag: Hjälpmedelsinstitutets verksamhet skall bekostas gemensamt av staten och landstingen. Kommunerna skall anses ha del i denna finansiering. Finansieringen föreslås ske enligt ett fyraårigt avtal mellan staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet.

Bidraget till HI skall per år omfatta 45,5 miljoner kronor vilket motsvarar bidragsnivån för år 1998 exklusive bidrag för verksamheten vid AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag (SUB) som fr.o.m. år 1999 föreslås utgå ur finansieringsramen för HI.

Medel motsvarande bidraget till SUB år 1998 — 5,5 miljoner kronor — förs från anslaget Sjukvårdsförmåner m.m. till anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård för att ingå i de årliga förhandlingarna mellan staten och Landstingsförbundet om statsbidrag för hälso- och sjukvårdsändamål.

Under avtalsperioden finansieras bidraget till HI av medel från statsbudgeten, anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård, i enlighet med överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet om statsbidrag för hälso- och sjukvårdsändamål. För tiden därefter skall parterna, under avtalsperioden, överlägga om den framtida finansieringen med det gemensamma målet att finna annan finansieringsmodell.

Den nuvarande s.k. Handikappinstitutets fond upplöses. Behållningen per den 31 december 1998 tillförs HI som startkapital i verksamheten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens utom vad gäller finansieringen av SUB. Utredningen föreslår att verksamheten vid SUB även fortsättningsvis bör ingå i den finansiella ramen för HI. Utredningen föreslår också att det bör övervägas att anvisa medlen för HI under ett särskilt anslag på statsbudgeten inom det utgiftsområde där merparten av handikappfrågorna behandlas. Om en sådan lösning väljs bör enligt utredningen huvudmännens överläggningar ske utanför Dagmar-systemet. Slutligen föreslår utredningen att det i huvudmännens avtal om bildande och drift av HI och SUB bör finnas ett finansieringsavtal på sex års sikt, inkl. kontrollstation.

Remissinstanserna: Ett femtontal remissinstanser har tillstyrkt HIFO-utredningens hela förslag och därmed också finansieringsdelen. Hit hör bl.a. *Socialstyrelsen (SoS)*, *AMS*, *Handikappombudsmannen (HO)*,

Landstingsförbundet, ett antal *landsting* och *kommuner*. Finansieringsförslaget i dess helhet stöds också av bl.a. *HI* och *SUB*.

RFV förordar ett särskilt anslag på statsbudgeten och hänvisar till det särskilda anslaget till Spri. Också bl.a. *Statskontoret* förordar ett särskilt anslag.

Härutöver finns remissynpunkter på de olika delarna av utredningens förslag, bl.a. frågan om avgifter på provning.

Konkurrensverket förordar en helt annorlunda finansiering, grundad på avräkning mot utförda prestationer.

Såväl *HI*:s provningsverksamhet i sig som förslaget om ökad avgiftsbeläggning har tilldragit sig intresse i remissbehandlingen. Ett antal remissinstanser har berört *HI*:s provning som sådan och därvid uttalat sig positivt om den, bl.a. *Nutek*, några *kommuner*, *Landstingsförbundet*, *handikapporganisationerna* samt *Hälso- och sjukvårdsstandardiseringen (HSS)* och *SLF*. *SLF* anser emellertid, liksom ett par andra remissinstanser, att det i utredningsbetänkandet saknas principiella resonemang om *HI*:s provning i relation till EU:s rättsregler. Enligt *SLF* kan det därvid starkt ifrågasättas om inte krav på produktprovning utöver CE-systemets krav utgör ett olagligt hot mot EU-reglerna om marknadsintegration. *SLF* anser att sådana krav i praktiken föreligger genom att *SUB*:s avtal tecknas för produkter provade av *HI*.

Förslaget om ökad avgiftsbeläggning av *HI*:s provningsverksamhet har tagits upp av ett tiotal remissinstanser. En del av dem synes kunna godta sådana avgifter under vissa förutsättningar. *SISUS* ser det som angeläget att den enskilde inte drabbas. *Nutek* framhåller att företagens möjligheter att bära ökade kostnader måste beaktas. *HI* och *SUB* anser att avgifter inom provningen bör begränsas till provning enligt standardiserade krav.

SLF anser, liksom *Göteborgs kommun*, att försiktighet bör iakttas. *SLF* menar vidare att nya områden för avgiftsbeläggning av provning inte bör tas upp i avvaktan på den försöksverksamhet som *HI* aviserat. *SLF* utvecklar också ett resonemang utgående från att all provning ytterst sker på någons uppdrag. Föreningen lämnar exempel på vad detta skulle kunna innebära för provningens finansiering. Om t.ex. *SUB* eller dess uppdragsgivare kräver viss provning som villkor för upphandling bör de enligt *SLF* också bekosta provningen. Vidare anser *SLF* att utgångspunkten för avgiftssättningen snarare bör vara marknadsanpassning än full kostnadstäckning.

Konkurrensverket är positivt till provningsavgifter och anser att verksamheten skall bedrivas med full kostnadstäckning.

Bl.a. *handikapporganisationerna* är negativa eller starkt tveksamma till provningsavgifter. *HSSO* menar att ansvars- och finansieringsprincipen bör gälla och att provningen till största delen bör bekostas av samhället.

Skälen för regeringens förslag: Bidraget till *HI* och *SUB* utgår för närvarande av medel som förhandlas mellan staten och Landstingsförbundet inom ramen för Dagmarsystemet. Bidraget utgör för budgetåret 1998 51 miljoner kronor, varav 5,5 till *SUB*.

För att skapa bästa möjliga finansiella förutsättningar för verksamheten har parterna överenskommit att den nuvarande ordningen med finansiering av *HI* inom ramen för Dagmarsystemet bör behållas under den första avtalsperioden, dvs. åren 1999—2002.

Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 1999 föreslå att bidrag till HI skall lämnas med 45,5 miljoner kronor på anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård.

För tiden efter den första avtalsperiodens slut skall parterna, under avtalsperioden, överlägga om den framtida finansieringen med det gemensamma målet att finna en annan finansieringsmodell än den som tillämpas under avtalsperioden.

Bidraget till HI och SUB har hittills setts som en gemensam insats av staten och Landstingsförbundet. Det är emellertid angeläget att ägaren av SUB, dvs. Landstingsförbundet, tar ansvaret för finansieringen av verksamheten varför bidraget till SUB bör lyftas ur den finansiella ramen för HI. Som tidigare redovisats betyder detta dock inte att den väl fungerande inköpsamordningen som SUB hittills svarat för skall upphöra.

Kommunerna som nya sjukvårdshuvudmän och därmed också hjälpmedelsansvariga fick, som utredningen påpekar, medel överförda till sig i samband med Ädel-reformen, men deras behov av centralt stöd i hjälpmedelsfrågor beaktades inte i detta sammanhang. Det är därför rimligt att Svenska Kommunförbundet är part i överenskommelserna om finansiering av HI under perioden 1999—2002 utan att bidra ekonomiskt till verksamheten.

Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 1999 föreslå anslagskonstruktion och medelsanvisning i enlighet med vad som ovan har anförts. I och med den föreslagna förändringen beaktas grundprincipen om bruttoredovisning på statsbudgeten enligt 17§ lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Bidragen till HI och SUB har hittills formellt anvisats till vad som benämnts Handikappinstitutets fond, som HI:s styrelse disponerat för att dels bekosta HI:s egen verksamhet, dels betala ut bidrag till SUB med angivet belopp. Vidare har ett särskilt belopp varit avsatt för det produktionsstöd m.m. som HI kan lämna till vissa företag. Denna fond har emellertid ingen självständig ställning i förhållande till HI:s egna räkenskaper som också omfattar andra intäktskällor. Utredningen har uppmärksammat detta. HI:s nuvarande ägare, staten och Landstingsförbundet, har med anledning härav överenskommit att avsluta fonden i och med att HI i nuvarande organisationsform upphör.

Erfarenheter av ny- och ombildningar av verksamheter inom den statliga och kommunala sektorn visar att det i inledningsskedet av sådana verksamheter ofta uppstår engångsvisa kostnader av skiftande karaktär. För att inte riskera att sådana kostnader tränger ut ordinarie verksamhet vid HI har parterna därför enats om att överskottet från fonden skall tas i anspråk som startkapital i den nya föreningen.

Det är också viktigt att den nya föreningen kan planera långsiktigt. De tre parterna har därför enats om ett fyraårigt finansieringsavtal. Periodens längd är två år kortare än det ursprungliga avtalet om HI av år 1977, ett avtal som på senare tid dock endast förlängts för ett år i taget, men torde ändå utgöra en tillräckligt lång planeringsperiod för att skapa den långsiktighet som krävs i verksamheten. Nämnas bör att även Spri omfattas av en fyraårig avtalsperiod. För flertalet myndigheter omfattar den långsiktiga planeringsperioden tre år.

Bidrag skall enligt avtalet per år utgå med högst 45,5 miljoner kronor. Vilket är det samma som gäller för budgetåret 1998 exklusive bidrag om 5,5 miljoner kronor avseende verksamheten vid SUB. Dessa medel föreslås föras över till anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård för att användas i de årliga Dagmarförhandlingarna mellan staten och Landstingsförbundet om statsbidrag för hälso- och sjukvårdsändamål.

Som förut nämnts har bidraget till HI i flera år utgått med oförändrat belopp. Samma belopp ingår också i överenskommelsen för kommande fyraårsperiod. Detta ställer enligt HIFO-utredningen ökade krav på intäkter i HI:s verksamhet. Utredningen pekar först mer allmänt på en ökning av kostnadstäckningen för sådana produkter och tjänster som redan i dag är avgiftsbelagda, bl.a. trycksaker, kurser och konferenser. Vissa smärre intäkter finns också från ackrediterad provning och från standardiseringsarbetet.

Utredningen anser emellertid också att nya avgifter bör kunna införas inom HI:s provningsverksamhet. Även inom standardiseringsarbetet bör intäkterna kunna ökas. Samtidigt är utredningen medveten om riskerna härmed och framhåller att en ökad avgiftsbeläggning bör ske med försiktighet.

Systemet med CE-märkning för medicintekniska produkter, däribland hjälpmedlen, träder i full kraft den 14 juni 1998.

Som HIFO-utredningen påpekar innebär emellertid CE-märkningen endast att produkten fyller vissa krav i EU:s direktiv och att den därmed anses ha tillräcklig säkerhet för att kunna marknadsföras inom EU/EES-området. Däremot, framhåller HIFO, säger CE-märket ingenting om i vilken mån produkten uppfyller det slags kvalitets- eller funktionskrav som HI ställer upp i sin produktbedömning och som sedan ligger till grund för SUB:s upphandling.

Regeringen anser att HI:s provning fyller en viktig funktion i hjälpmedelsförsörjningen. Kvalitetskrav kan t.ex. bidra till ökad livslängd och därmed bl.a. gynnsammare investeringar. Funktionskrav innebär t.ex. att en rullstol anpassas så att den kan användas vid färdtjänsttransporter.

Att det finns krav på kvalitet och funktion är således viktigt både för dem som behöver hjälpmedlen och för dem som skall tillhandahålla dem.

Det finns emellertid inga centralt ställda krav på att produkter skall provas hos HI. En enbart CE-märkt produkt kan naturligtvis köpas in av den som så önskar. Det finns inte heller något krav på att upphandling skall ske via SUB:s avtal. Andra leverantörer kan också anlitas. Det är resp. sjukvårdshuvudman som ställer produktkrav och beslutar om sin upphandling. Den nu tillämpade formen för inköpssamordning via SUB är godkänd av NOU.

Samtidigt är det naturligtvis viktigt att, som också HIFO-utredningen berör, aktörerna inom hjälpmedelsområdet noga följer utvecklingen i fråga om produktprovning och upphandling av hjälpmedel och därvid särskilt beaktar CE-systemets genomslag och inverkan på hjälpmedelsutvecklingen och -försörjningen, inte bara i Sverige. Hur och i vilken omfattning HI:s provningsverksamhet påverkas är det för tidigt att uttala sig om. HI måste dock vara berett att göra de anpassningar som utvecklingen kan föranleda.

Regeringen delar utredningens uppfattning att HI:s ekonomi torde behöva tillskott genom egna intäkter. Det är därvid naturligt att bl.a. frågan provningsavgifter aktualiserats. Lika naturligt är det att en avgiftsbeläggning här sker med försiktighet.

Regeringen vill också framhålla, bl.a. med hänsyn till synpunkterna från HSO och SLF om ansvar för provningens finansiering, att samhällets stöd till provningen redan ingår i bidraget till HI. Det blir en sak för HI:s huvudmän att bedöma i vilken mån avgifter därutöver behövs och hur de i så fall bör tas ut.

HIFO-utredningens uttalande om ökade intäkter för HI i standardiseringsarbetet har föranlett en närmare genomgång i ett remissyttrande från HSS. Frågan synes kunna lösas i samverkan mellan HSS och HI.

6.4 Myndighetsutövning vid Hjälpmiddelsinstitutet i visst fall m.m.

Regeringens förslag: Till Hjälpmiddelsinstitutet skall liksom idag kunna delegeras uppgifter som innebär myndighetsutövning vid institutet. Regeringen ges i en särskild lag möjlighet till sådan delegering till den nya ideella föreningen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens utom vad gäller offentlighetsprincipen (jfr. avsnitt 6.2).

Remissinstanserna: Utredningens bedömning att vissa uppdrag till HI kan innebära myndighetsutövning vid institutet har inte föranlett några synpunkter i remissbehandlingen. Detsamma gäller i fråga om de lagförslag som utredningen lagt fram. Några smärre frågor inom området har dock tagits upp, bl.a. av *AMS* som pekar på att det behövs en beslutsordning för HI:s handläggning av ärenden som innebär myndighetsutövning. Vidare har *Justitiekanslern (JK)* tagit upp frågan om ansvar för skada som kan ha vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Om staten är ansvarig för verksamheten i fråga blir enligt JK förordningen (1995:1301) om skadeståndsanspråk mot staten tillämplig och ärendet prövas då av JK.

Skälen för regeringens förslag: HI har redan i sin nuvarande form fått vissa regeringsuppdrag som enligt HIFO-utredningen torde innefatta myndighetsutövning från HI:s sida. Det gäller främst handläggning av det s.k. stimulansbidraget för kompetensutveckling inom hjälpmedelsområdet.

Vidare synes enligt utredningen det mesta tala för att också institutets handläggning av det s.k. produktionsstödet och den därtill kopplade förlustgarantin bör betraktas som myndighetsutövning. Däremot innebär inte HI:s provningsverksamhet att myndighetsutövning sker vid institutet.

Utredningen framhåller vidare att HI:s uppdrag i fråga om stimulansbidraget är en temporär uppgift som upphörde år 1997. Utredningen pekar i annat sammanhang också på att det nuvarande produktionsstödet bör kunna omvandlas till ett mer flexibelt instrument i arbetet med ut-

veckling av hjälpmedel och av hjälpmedelsförsörjningen och därmed få en karaktär som inte innefattar myndighetsutövning.

Det kan dock enligt utredningen inte uteslutas att uppgifter som innebär fördelning av bidrag eller annat stöd till sjukvårdshuvudmän och andra aktörer inom hjälpmedelsområdet kan komma att ges också framgent. Enligt direktiven till utredningen skall HI även i en ny rättslig form kunna handlägga sådana ärenden. Utredningen har därför lagt fram förslag om en särskild lag som gör sådan delegering möjlig från regeringens sida. Vidare föreslår utredningen ett tillägg i bilagan till sekretesslagen (1980:100), av innebörd att rätt skall finnas att hos HI ta del av handlingar i dessa ärenden.

Regeringen ansluter sig till utredningens bedömning i fråga om myndighetsutövning vid HI och behovet av lagreglering för fortsatt delegering till HI. Det bör uppmärksammas dels att det inte är frågan om uppgifter som skulle innebära myndighetsutövning mot enskilda personer, dels att ifrågavarande uppgifter endast kommer att omfatta en liten del av HI:s verksamhet. Det bör vidare nämnas att det nuvarande produktionsstödet genom partsöverenskommelsen avses få sådan utformning som HIFO-utredningen skisserat.

Det av AMS påpekade behovet av en beslutsordning vid HI i dessa ärenden förutsätts primärt tillgodoses genom de föreskrifter regeringen lämnar i samband med en delegation.

Utredningen föreslår att HI tas in i förteckningen i bilagan till sekretesslagen (1980:100) i vad gäller ärenden som innebär myndighetsutövning vid institutet. I dessa ärenden skulle härigenom skyldighet föreligga för HI att lämna ut allmänna handlingar och uppgifter ur sådana handlingar. Som nämnts i avsnitt 6.2 omfattas emellertid all verksamhet vid HI enligt partsöverenskommelsen av denna skyldighet. Regeringen har därför i ett lagförslag fört upp hela verksamheten vid HI i nämnda förteckning. Erforderligt sekretesskydd för vissa slags uppgifter kommer även att finnas genom samma lag.

Parterna har liksom HIFO-utredningen funnit att förvaltningslagen (1986:223) inte bör tillämpas på HI:s verksamhet. Dock har en jävsklausul förts in i förslaget till stadgar i frågor om styrelsens handläggning.

Enligt nuvarande stadgar för HI kan regeringen resp. Landstingsförbundet var för sig ålägga HI att utföra utredningsuppdrag inom ramen för institutets resurser.

I remissbehandlingen har det påpekats att en sådan ensidig rätt inte är lämplig visavi en förening. De avtal och stadgar som avses gälla för den nya föreningen har i denna del fått en utformning som förutsätter samförstånd mellan medlemmarna innan sådant uppdrag ges.

7.1 Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening

Enligt 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen kan — när inte annan grundlagsbestämmelse medför hinder däremot — förvaltningsuppgift som innebär myndighetsutövning överlämnas till bolag, förening, samsällighet, stiftelse eller enskild individ under förutsättning att detta sker med stöd av lag. Själva överlämnandet av uppgiften behöver sålunda inte ske genom lag.

1 §

I 1 § anges vilket slag av uppgifter som innebär myndighetsutövning som får överlämnas till Hjälpmedelsinstitutet. Uppgifterna beskrivs som fördelning av bidrag och annat stöd som gäller verksamhet med hjälpmedel för personer med funktionshinder. Detta innebär att det inte kan bli fråga om fördelning av bidrag som tar sikte på enstaka exemplar av något hjälpmedel. Vad som avses är istället stöd till utvecklings- och forskningsverksamhet samt informations- och utbildningsverksamhet beträffande hjälpmedel eller annan jämförlig verksamhet.

Vidare anges att det skall vara fråga om bidrag och annat stöd som lämnas till sjukvårdshuvudmän, handikapporganisationer eller andra organisationer som företräder brukarnas intressen, företag med verksamhet inom hjälpmedelsområdet eller andra med sådan verksamhet. Uppgifter som innebär myndighetsutövning i förhållande till allmänheten eller till enskilda kan sålunda inte anförtros Hjälpmedelsinstitutet med stöd av den föreslagna lagen. Med den föreslagna lydelsen kommer lagen även att omfatta andra former av ekonomiskt stöd än direkta utbetalningar av pengar. Lagförslaget är inte avsett att begränsa möjligheterna att lämna uppgifter till Hjälpmedelsinstitutet som inte innebär myndighetsutövning.

2 §

Av 2 § framgår att regeringen kan meddela närmare föreskrifter för utövande av förvaltningsuppgifter som med stöd av lagen överlämnas till Hjälpmedelsinstitutet.

7.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Som framgår av avsnitt 6.2 föreslås att verksamheten hos Hjälpmedelsinstitutet skall präglas av de principer om offentlighet som gäller för myndigheter.

Enligt 1 kap. 8 § sekretesslagen kan tryckfrihetsförordningens regler om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter också gälla sådana handlingar hos vissa privaträttsliga subjekt. Detta gäller de privaträttsliga subjekt som upptas i en särskild bilaga till lagen och i den

mån handlingarna i fråga hör till viss i bilagan angiven verksamhet hos Prop. 1997/98:57
subjekten. Bilagan kompletteras nu med Hjälpmedelsinstitutet avseende
all verksamhet hos institutet.

KONSORTIALAVTAL om bildande m.m., av den allmännyttiga ideella föreningen Hjälpmiddelsinstitutet

Avtalets parter: Svenska staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet, nedan benämnda parterna.

1 § Parterna är överens om att bilda en allmännyttig ideell förening Hjälpmiddelsinstitutet, nedan kallad "föreningen", med syfte och stadgar som framgår av bilaga till detta avtal. Föreningen bildas senast den 31 december 1998 och övertar den 1 januari 1999 verksamheten vid det nuvarande Handikappinstitutet.

2 § Genom detta avtal jämte bilagda stadgar regleras parternas åtaganden för dels bildande av föreningen, i vilken de skall vara medlemmar, dels föreningens verksamhet och finansiering.

Genom detta avtal är parterna också överens om att föreningen övertar Handikappinstitutets roll i samarbetet med AB Sjukvårdshuvudmännens upphandlingsbolag (SUB).

3 § Handikappinstitutets verksamhet övergår i sin helhet till föreningen, varefter institutet avvecklas så snart det lämpligen kan ske.

Övergången skall i princip innebära att

- föreningen övertar samtliga ekonomiska tillgångar och skulder,
- föreningen övertar de rättigheter och förpliktelser som Handikappinstitutet tidigare förvärvat eller iklätt sig,
- föreningen övertar Handikappinstitutets personal och arbetsgivansvaret för denna,
- avtalet om Handikappinstitutet av den 24 mars 1977 mellan staten och Landstingsförbundet skall upphöra att gälla den 31 december 1998, såvitt detta konsortialavtal vunnit giltighet.

Staten och Landstingsförbundet förklarar sig överens om att de gemensamt tillskjutit medlen till den nuvarande s.k. Handikappinstitutets fond, att denna fond skall upplösas och att dess behållning skall tillföras som startkapital för det nya institutet. Staten och Landstingsförbundet förklarar sig också överens om att de inte har några krav i övrigt på institutet.

4 § En gemensam arbetsgrupp skall tillsättas för att utarbeta förslag till de ytterligare överenskommelser som behövs för föreningens övertagande av nuvarande verksamhet enligt § 3. Förslagen skall föreligga under hösten 1998 i sådan tid att övertagandet kan godkännas av den konstituerande föreningsstämman.

5 § Konstituerande föreningsstämma skall hållas senast den 31 oktober 1998. Parterna förbinder sig att därvid rösta för att förslaget till stadgar antas. Parterna åtar sig att vid denna stämma också överta tillgångar och skulder, rättigheter och förpliktelser enligt 3 och 4 §§.

6 § Handikappinstitutet har t.o.m. år 1998 finansierats av medel från statsbudgeten, anslaget Sjukvårdsförmåner m.m. posten Ersättningar till sjukvårdshuvudmännen m.m., i enlighet med överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet.

Parterna i detta konsortialavtal har i förberedelserna för avtalets ingående gemensamt haft avsikten att en fortsatt sådan finansieringsform skall anses inkludera även kommunerna i deras egenskap av sjukvårdshuvudmän och att Svenska Kommunförbundet skall inträda som likaberättigad part i den nya föreningens bildande och i dess fortsatta verksamhet.

Staten och Landstingsförbundet har överenskommit om följande:

1. Fr.o.m. år 1999 skall för Hjälpmedelsinstitutet avsättas sammanlagt 45,5 miljoner kronor årligen för perioden 1999-2002 på motsvarande sätt som hittills skett.
2. Finansieringen av Hjälpmedelsinstitutet skall under avtalsperioden ske av medel från statsbudgeten i enlighet med överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet om statsbidrag för hälso- och sjukvårdsändamål. Bidragets storlek skall tydligt framgå av överenskommelsen.
3. Överskottet i Handikappinstitutets fond per den 31 december 1998 skall disponeras som startkapital i Hjälpmedelsinstitutet.

7 § Svenska Kommunförbundets avsedda ställning i den nya föreningen skall inte påverkas av den överenskommelse som framgår av 6 §.

8 § Finansieringsmodellen enligt 6 § gäller för avtalsperioden 1999-2002. För tiden därefter skall parterna, under avtalsperioden, överlägga om den framtida finansieringen med det gemensamma målet att finna annan finansieringsmodell än enligt detta avtal.

9 § Parterna bildar föreningen gemensamt och på lika villkor och är överens om att ha ett gemensamt uppträdande i vad gäller föreningens angelägenheter. Härvid skall parterna bl.a. överlägga i de frågor som föreningsstämman skall avgöra.

10 § I föreningens stadgar ges föreskrifter om redovisning och revision, om uppföljning och utvärdering och om utarbetande av budgetunderlag.

11 § Parterna förbinder sig att under avtalstiden inte begagna sig av möjligheten att som enskild medlem utträda ur föreningen. Om en av parterna vill ifrågasätta föreningens verksamhet i stort eller sitt eget engagemang i föreningen skall parterna överlägga om saken och, om de är överens härom, påkalla föreningens upplösning.

Parterna är eniga om att föreningens nu överenskomna ändamål och verksamhetsinriktning förutsätter medlemskap av de tre parterna. Om

någon av parterna säger upp avtalet skall parterna rösta för att föreningen upplöses.

Prop. 1997/98:57
Bilaga 1

12 § Avtalet gäller från det att det godkänts av regeringen och av Landstingsförbundets och Svenska Kommunförbundets styrelser tills vidare intill utgången av år 2002. Om avtalet inte sagts upp senast ett år före avtalstidens utgång anses det förlängt för ytterligare en fyraårsperiod.

Avtalet är upprättat i tre exemplar, varav parterna erhållit var sitt, och blir giltigt efter riksdagens beslut i enlighet med förslag i proposition 1997/98:57 Ombildning av Handikappinstitutet och när det därefter godkänts av regeringen och av Landstingsförbundets respektive Svenska Kommunförbundets styrelse.

Stockholm den 4 mars 1998

för staten

för Landstings-
förbundet

för Svenska
Kommunförbundet

.....
Ulf Westerberg

.....
Monica Sundström

.....
Evert Lindholm

STADGAR FÖR DEN ALLMÄNNYTTIGA IDEELLA FÖRENINGEN HJÄLPMEDELSINSTITUTET

FIRMA

§ 1

Föreningens firma är Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening.

ÄNDAMÅL

§ 2

Hjälpmedelsinstitutet är en allmännyttig ideell förening.

Hjälpmedelsinstitutets ändamål är att arbeta för förbättrad livskvalitet för människor med funktionshinder genom att medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel och till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Institutet skall genom sitt arbete bidra till ökad tillgänglighet i samhället för funktionshindrade.

VERKSAMHET

3 §

Hjälpmedelsinstitutet är ett centralt organ, vars arbete efter behov kan omfatta teknik för funktionshindrade inom alla användningsområden. Verksamheten skall dock i första hand avse sådana hjälpmedel som av sjukvårdshuvudmännen skall tillhandahållas enligt hälso- och sjukvårdslagen.

För inriktning av verksamheten enligt första stycket gäller att Hjälpmedelsinstitutet skall

- främst arbeta med forskning, utveckling, provning och standardisering av hjälpmedel samt med information, utbildning och erfarenhetsutbyte,
- med expertis biträda sjukvårdshuvudmännen, centrala organ, brukarnas organisationer samt företag och andra organisationer inom hjälpmedelsområdet,
- i samverkan med ansvariga myndigheter och andra organ aktivt verka för god tillgänglighet för funktionshindrade i olika miljöer och verksamheter,

Vidare skall Hjälpmedelsinstitutet i sin verksamhet enligt föregående stycke

- särskilt följa och utveckla användningen av ny teknik,
- medverka i nationellt och internationellt samarbete i hjälpmedelsfrågor,
- samarbeta med AB Sjukvårdshuvudmännens Upphandlingsbolag.

Föreningen får också i övrigt bedriva verksamhet som är förenlig med föreningens ändamål enligt 2 §.

Särskilda produkter eller tjänster som föreningen tillhandahåller får avgiftsbeläggas. Hjälpmedelsinstitutet får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller produkter som föreningen tillhandahåller. Avgift skall dock i regel inte tas ut om föreningen i ett enskilt fall ger råd, eller lämnar annat biträde av begränsad omfattning, åt sjukvårdshuvudman eller annan som avses i andra st., andra strecksatsen.

Särskilda produkter eller tjänster som föreningen tillhandahåller för tjänsteexport får avgiftsbeläggas enligt principer som styrelsen bestämmer.

Föreningens verksamhet skall präglas av öppenhet och de principer om offentlighet som gäller enligt Tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen (1980:100).

Medel som ställts till föreningens förfogande, liksom förekommande egna intäkter, får användas till att stödja verksamhet utanför institutet om denna användning av medlen främjar föreningens ändamål.

FÖRENINGENS ORGAN OCH VERKSAMHETENS ORGANISATION

§ 4

Föreningens organ är:

1. föreningsstämma,
2. styrelse,
3. direktör,
4. revisorer,
5. brukarråd.

MEDLEMSKAP I FÖRENINGEN

§ 5

Föreningens medlemmar är svenska staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet.

VERKSAMHETS- OCH RÄKENSKAPSÅR

§ 6

Föreningens verksamhets- och räkenskapsår är kalenderår. Föreningen skall föra räkenskaper i enlighet med bestämmelserna i bokföringslagen (1976:125).

Föreningens redovisning och rapportering av verksamheten skall så långt möjligt anpassas till de principer som gäller för statliga myn-

digheter. Bestämmelserna i förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisningar m.m. samt bokföringsförordningen (1979:1194) bör därvid utgöra utgångspunkter.

Prop. 1997/98:57
Bilaga 2

FÖRENINGSSTÄMMA

§ 7

Föreningsstämman är föreningens högsta beslutande organ.

Ordinarie föreningsstämma skall hållas inom fem månader efter utgången av varje räkenskapsår.

För behandling av visst ärende skall extra föreningsstämma hållas när styrelsen finner det behövligt eller när det skriftligen och med angivande av anledningen begärs av minst en av medlemmarna.

Skriftlig kallelse till föreningsstämma skall sändas ut till samtliga medlemmar. Kallelse till ordinarie stämma skall sändas ut tidigast fyra och senast två veckor före stämman. Kallelsen skall ange de ärenden som skall behandlas på stämman. Medlem har rätt att få ärende behandlat på föreningsstämma om medlemmen skriftligen påyrkar detta hos styrelsen i så god tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till stämman. Endast ärende som angetts i kallelsen kan behandlas vid stämman.

Föreningsstämman kan låta sakkunniga eller andra personer med särskild kompetens närvara vid stämman. Den som är närvarande i sådan funktion har inte rösträtt på stämman och har heller inte rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

§ 8

Vid ordinarie föreningsstämma skall följande ärenden förekomma:

1. val av ordförande vid stämman,
2. val av minst en justeringsman,
3. utprop och fastställande av röstlängd,
4. fråga om stämmans behöriga utlysande,
5. godkännande av dagordning,
6. framläggande av årsredovisning, bestående av resultat- och balansräkningar och förvaltningsberättelse samt en finansieringsanalys, för senaste verksamhetsår,
7. revisorernas berättelse för samma tid,
8. fastställande av resultat- och balansräkning,
9. disposition av vinst eller förlust enligt fastställd balansräkning,
10. fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter,
11. fastställande av medlemsavgift för det kommande kalenderåret,
12. fråga om arvode till styrelse och revisorer,
13. val av ordförande, två vice ordförande, övriga styrelseledamöter och suppleanter,
14. val av revisorer och revisorssuppleanter,
15. behandling av ärende som styrelsen hänskjutit till stämman eller som väckts av medlem.

Handlingar enligt punkt 6 skall överlämnas till revisorerna minst sex veckor före ordinarie föreningsstämma.

Väcks fråga om att föreningen själv skall bilda eller eljest engagera sig ekonomiskt i ett aktiebolag eller annan juridisk person, eller inträda som huvudman, bolagsman eller partner i annan verksamhet, skall den frågan avgöras av föreningsstämman.

Prop. 1997/98:57
Bilaga 2

§ 9

Föreningsstämman hålls på den ort styrelsen bestämmer.

Protokollet justeras av stämmans ordförande och minst en av stämman utsedd justeringsman.

Vid föreningsstämman har varje medlem en röst.

Samtliga medlemmar skall vara ense i frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet

FÖRENINGENS LEDNING

§ 10

Föreningens styrelse svarar för förvaltningen av föreningens angelägenheter.

Föreningens direktör svarar för biträde åt styrelsen, verkställer dess beslut och leder arbetet vid Hjälpmedelsinstitutet inom ramen för de befogenheter som styrelsen fastställer för den löpande verksamheten. Direktören är föredragande i styrelsen och har i övrigt rätt att närvara vid styrelsens sammanträden.

STYRELSEN

§ 11

Föreningens styrelse skall ha nio ledamöter med nio suppleanter. Styrelsen består av ordförande, två vice ordföranden och sex övriga ledamöter. Envar av staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet utser tre ledamöter och tre personliga suppleanter.

Styrelsens ledamöter och suppleanter väljs för en period om fyra år.

§ 12

Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

§ 13

Styrelsen leder på uppdrag av föreningsstämman arbetet inom föreningen och är ansvarig för verksamhetens inriktning inom ramen för föreningens ändamål och för dess ekonomi på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar i samtliga ärenden rörande föreningen och dess verksamhet såvitt inte annat angetts i stadgarna. Styrelsen svarar för beredning av de ärenden som skall förekomma på föreningsstämma. Styrelsen får delegera sin beslutanderätt till direktören, utom i följande ärenden:

1. fastställande av policydokument för Hjälpmedelsinstitutets verksamhet,
2. utseende av direktör och fastställande av löne- och anställningsvillkor för denne,

3. beslut om Hjälpmedelsinstitutets lokalisering och om de instruktioner för verksamheten som styrelsen finner behövliga,
4. utseende av firmatecknare för föreningen,
5. ärende som innebär myndighetsutövning, om inte ärendets beskaffenhet i enskilt fall medger det,
6. ärende om ekonomiskt stöd till annan verksamhet enligt 3 §, femte stycket,
7. fastställande av årlig verksamhetsplan och budget,
8. beslut om att till ordinarie föreningsstämma avge årsredovisning,
9. beslut att avge budgetunderlag enligt därför gällande särskilda bestämmelser,
10. beslut att företa utvärdering eller annan prövning av föreningens verksamhet om den föranleds av externt givna villkor, liksom beslut i anledning av att sådan utvärdering eller annan prövning genomförts.

Styrelsen får inom sig vid behov tillsätta utskott för de uppgifter styrelsen bestämmer samt till sig knyta sakkunniga där så behövs. De sakkunniga har inte rösträtt och inte heller rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Styrelsen får till sig adjungera två representanter för de anställda vid institutet. De har yttranderätt men ej rösträtt vid styrelsens sammanträden och ej heller rätt att få sin mening antecknad i protokollet. Personalföreträdarna får inte delta i behandling av frågor om mål och inriktning av föreningens verksamhet. De får heller inte delta i behandling av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller andra frågor där en facklig organisation på arbetsplatsen har ett väsentligt intresse som kan strida mot föreningens.

§ 14

Styrelsen sammanträder enligt plan som styrelsen fastställer och i övrigt när ordföranden finner det behövligt eller om minst hälften av ledamöterna begär det.

Kallelse till styrelsesammanträde, jämte föredragningslista, skall sändas ut till ledamöterna i god tid.

§ 15

Styrelsen är beslutsför när mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder. Omröstning sker öppet.

Styrelseledamot får inte delta i handläggning och beslut i ärenden där han eller hon är jävig enligt de principer som gäller enligt 11 § förvaltningslagen (1986:223).

Styrelsens protokoll justeras av ordföranden och ytterligare en ledamot som styrelsen utser.

REVISORER

§ 16

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skall granskas årligen av minst tre revisorer. En av dem liksom dennes suppleant utses av Riksrevisionsverket. De övriga liksom deras suppelanter utses av

föreningsstämman. Minst en av revisorerna och dennes suppleant skall vara auktoriserad revisor.

Prop. 1997/98:57
Bilaga 2

Revisorerna skall för varje räkenskapsår avge revisionsberättelse till föreningsstämman. Berättelsen skall överlämnas till styrelsen senast två veckor före ordinarie föreningsstämma.

BRUKARRÅD

§ 17

Brukarrådet är ett rådgivande organ till styrelsen. Rådet skall bestå av högst sju ledamöter som representerar olika grupper av brukare av Hjälpmedelsinstitutets produkter och tjänster.

Brukarrådet utses av styrelsen efter förslag från riksorganisationer för funktionshindrade och andra, vilka företräder brukare av institutets produkter och tjänster.

Brukarrådet utses för en period om fyra år.

§ 18

Styrelsen skall samråda med brukarrådet i frågor om

- forskning, utveckling, provning och standardisering av hjälpmedel,
- information, utbildning och erfarenhetsutbyte,
- tillgänglighet för funktionshindrade i olika miljöer och verksamheter,
- nationellt och internationellt samarbete i hjälpmedelsfrågor.

Styrelsen skall även i övrigt samråda med och informera brukarrådet i frågor som berör personer som brukarrådet representerar.

I de frågor som avses i denna paragraf kan rådet också självständigt väcka förslag.

ÄNDRING AV STADGAR

§ 19

Beslut om ändring av dessa stadgar fattas av föreningsstämman. För beslut om ändring krävs att samtliga medlemmar är överens.

§ 20

Föreningen får upplösas om det befinns att den inte längre behövs för sitt ändamål eller om den inte har möjlighet att fortsätta verksamheten. Frågan avgörs i samma ordning som vid stadgeändring.

Beslut om upplösning skall innehålla föreskrifter om föreningens arkiv.

I den mån föreningens behållna nettotillgångar hänför sig till bidrag som lämnats av medlemmarna skall de återföras till dessa. Tillgångar i övrigt skall delas lika mellan medlemmarna. Med bidrag skall härvid avses sådana som lämnats under de tre senaste räkenskapsåren.

1. Riksdagens ombudsmän
2. Kammarrätten i Jönköping
3. Länsrätten i Uppsala län
4. Justitiekanslern
5. Riksförsäkringsverket
6. Socialstyrelsen
7. Spri
8. Handikappombudsmannen
9. Nämnden för vårdartjänst
10. Handikappinstitutet
11. Socialvetenskapliga forskningsrådet
12. Post- och telestyrelsen
13. Vägverket
14. Statskontoret
15. Riksrevisionsverket
16. Riksskatteverket
17. Nämnden för offentlig upphandling
18. Arbetsmarknadsstyrelsen
19. Närings- och teknikutvecklingsverket
20. Boverket
21. Konkurrensverket
22. Täby kommun
23. Nyköpings kommun
24. Växjö kommun
25. Oskarshamns kommun
26. Malmö kommun
27. Halmstads kommun
28. Göteborgs kommun
29. Vänersborgs kommun
30. Skövde kommun
31. Karlstads kommun
32. Västerås kommun
33. Falu kommun
34. Sundsvalls kommun
35. Umeå kommun
36. Luleå kommun
37. Svenska kommunförbundet
38. Kommunförbundet i Uppsala län
39. Kommunförbundet i Jönköpings län
40. Kommunförbundet i Västerbotten
41. Stockholms läns landsting
42. Uppsala läns landsting
43. Jönköpings läns landsting
44. Kalmar läns landsting
45. Malmöhus läns landsting
46. Skaraborgs läns landsting

47. Örebro läns landsting
48. Landstinget Dalarna
49. Jämtlands läns landsting
50. Landstingsförbundet
51. Synskadades riksförbund
52. Sveriges dövas riksförbund
53. Handikappförbundens samarbetsorgan
54. De handikappades riksförbund
55. Pensionärernas riksorganisation
56. Riksförbundet pensionärsgemenskap
57. Statspensionärernas riksförbund
58. Sveriges pensionärsförbund
59. Apoteksbolaget AB
60. Samhall AB
61. Hälso- och sjukvårdsstandardiseringen
62. AB Sjukvårdshuvudmännens upphandlingsbolag
63. Svenska sjukvårdsleverantörers förening

Prop. 1997/98:57
Bilaga 3

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1998

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Johansson, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros

Föredragande: statsrådet Wallström

Regeringen beslutar proposition 1997/98:57 Ombildning av handikappinstitutet

---

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag (1998:000) om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till Hjälpmedelsinstitutet, ideell förening

2 §